

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Випуск 14

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку
економіки України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 28 травня 2015 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2015

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 4 від 15.04.15)*

Редакційна колегія:

А. М. Подоляка (голова), д-р юрид. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (заступник голови), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
А. С. Лисецький, д-р екон. наук, проф.;
К. В. Муравйов, канд. юрид. наук, доц.;
І. П. Розпутенко, д-р наук держ. упр., проф.;
Л. В. Романова, д-р екон. наук, проф.;
В. Є. Сафонова, д-р екон. наук;
Г. П. Ситник, д-р наук держ. упр., проф.;
Ю. П. Сурмін, д-р соц. наук, проф.;
Н. М. Чернуха, д-р пед. наук, проф.

Матеріали подано в авторській редакції.

Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Становлення і розвиток української державності : [зб. наук. пр.] /
МАУП. — К.: ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 14: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку економіки України в умовах європейської інтеграції”, 28 травня 2015 р. / редкол.: А. М. Подоляка (голова) [та ін.]. — 2015. — 258 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичної конференції, присвяченої проблемам і перспективам соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції.

Для науковців і громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Коваль М. І. Особливості застосування методики аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві	77
Ковальчук А. Ю. Сучасний стан та перспективи забезпечення економічної безпеки	81
Козлова А. І. Інноваційна діяльність — запорука успішного функціонування економіки та безпеки України.....	83
Кулик А. В. Основні підходи та методи наукового обґрунтування механізмів забезпечення сталого розвитку економіки регіонів	87
Матюха М. М. Аспекти управлінського обліку при формуванні інформаційного ресурсу підприємства в умовах застосування інформаційних систем.....	91
Могилевская О. Ю. Маркетинговые подходы к формированию инновационной политики промышленного предприятия как ключевого фактора повышения конкурентоспособности	93
Морева В. В., Іванова В. В., Турбіна О. І. Стратегія розвитку електроенергетичного комплексу регіону	97
Медвідь Ф. М., Чорна М. Ф., Храпачевська О. П. Правова культура суспільства в умовах європейської інтеграції.....	100
Новальська Н. І., Суліма Н. М. Управління якістю сільськогосподарської продукції та її конкурентоспроможність	106
Тьорло В. О., Пантюх А. А. Сучасні проблеми експорту інформаційних технологій суб'єктами господарювання України.....	108
Тьорло В. О., Мірошніченко В. В. Парадигма регіонального соціально-економічного розвитку України за умов європейської інтеграції	113
Фещенко О. Л. Стратегічні орієнтири розвитку промислового виробництва України.....	116
Філіна Г. І. Роль транснаціональних корпорацій у розвитку економіки України	119
Черниш Л. О., Легка Л. М. Інноваційні процеси як джерело економічного та соціального розвитку держави.....	123
Чеховська О. М., Коваль М. І. Реформування і розвиток бухгалтерського обліку в Україні	127
Чирчик С. В. Формування комплексу маркетингу освітніх послуг для навчальних закладів дизайн-освіти	131

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ТА МЕТОДИ НАУКОВОГО ОБҐРУНТУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ

Забезпечення сталого розвитку економіки регіонів вимагає дієвих та ефективних механізмів. На сучасному етапі розвитку сформувалось достатньо широке коло підходів до обґрунтування механізмів регіональної політики [4, с. 47–58; 5, с. 114–122; 6, с. 147–152]. Багато з них “не відповідають завданням сьогодення... [6, с. 151]” і не враховують природи та тенденцій регіональної диференціації. Необхідне принципове удосконалення системи обґрунтування механізмів забезпечення сталого розвитку економіки регіонів, відповідно до сучасної теорії та практики пізнання, системного підходу і аналізу, регіональної науки, цілей та задач сучасної державної та регіональної політики і управління.

Основними підходами до наукового обґрунтування механізмів забезпечення сталого розвитку економіки регіонів є:

- **науковий підхід:** обґрунтування механізмів здійснюється відповідно до положень сучасної теорії пізнання; враховує закони суспільного розвитку; спирається на найновіші досягнення регіональної, фінансово-економічної науки, галузевих суспільних наук; відповідає загальнонауковим принципам моделювання системних об’єктів, загальній теорії економіко-математичного моделювання, досвіду їх використання; використовує новітні методи суспільних та економічних досліджень, сучасні інформаційні технології;
- **системний підхід:** регіони розглядаються як регіональні системи (РС). Основні їх аспекти, явища і процеси розглядаються у взаємозв’язку, взаємозалежності, взаємообумовленості і на всіх рівнях. Враховуються всі їх системні якості. Забезпечуються загальнонаукові принципи інформаційного представлення, аналізу й моделювання системних об’єктів. Даний підхід в регіоналістиці часто визначають як геосистемний;
- **комплексний підхід:** врахування всіх умов, ресурсів і тенденцій та закономірностей регіонального розвитку; узгодження всіх цілей, завдань і заходів забезпечення стабільного розвитку, шляхом їх орієнтації на вирішення основних ключових задач; забезпечення взаємозв’язку між всіма механізмами забезпечення стабільного розвитку;
- **ситуаційний підхід:** механізми визначаються відповідно до об’єктивного якісного стану основних аспектів, явищ і процесів та РС в цілому, умов і

ресурсів регіонального розвитку, як такі, що здатні забезпечити стабільне відтворення всіх аспектів життєдіяльності людей відповідного рівня та якості, належну якість їх життя та соціальну стабільність в регіонах.

- **програмно-цільовий підхід:** механізми забезпечення сталого розвитку економіки регіонів повинні реалізовуватися у вигляді програм. Вони повинні забезпечувати вирішення регіональних проблем відповідно до гостроти й масштабності та забезпечувати досягнення встановлених цілей, відповідно до їх місця та ролі у забезпеченні стабільного функціонування та розвитку, виражених у вигляді чітко встановлених параметрів або результатів і включати засоби їх досягнення.

Дані підходи є загальними і включають ідеологічні та методологічні.

Ідеологічні підходи визначають загальні умови обґрунтування механізмів забезпечення сталого розвитку економіки регіонів: *суспільний підхід:* механізми повинні забезпечувати суспільні інтереси і потреби, належний рівень та якість життя населення; *екологічний підхід:* механізми повинні забезпечувати гармонізацію взаємовідносин на території населення, всіх форм його життєдіяльності і природного середовища, природного середовища та різних форм територіальної організації населення, а також умови збереження та відтворення природного середовища; *стратегічний:* визначення системи цілей, відповідних довгостроковим національним і регіональним інтересам; виявлення на основі довгострокового прогнозу тенденцій національної і регіональної динаміки; вибір стратегічних пріоритетів і їх реалізація на основі стратегічних планів, національних та регіональних проєктів і програм; гнучку реалізацію стратегічного плану на основі індикативних планів і бюджетів, що поєднують інтереси держави і регіонів, забезпечують партнерство державних і регіональних структур в розробці і виконанні стратегічних планів і програм.

Методологічні підходи включають:

- підходи, що визначають загальну методологію обґрунтування механізмів забезпечення сталого розвитку економіки регіонів: *територіальний підхід:* механізми повинні враховувати всі просторові відношення і процеси, відповідати об'єктивній територіальній організації життєдіяльності людей, враховувати об'єктивну різноманітність регіональних об'єктів, явищ і процесів, забезпечувати пропорційний та збалансований їх розвиток. Із механізмів згладжування поточних міжрегіональних відмінностей вони повинні трансформуватися в механізми благоустрою території і розвитку інфраструктури (модернізації середовища існування);

- підходи, що впливають із основних проявів РС: *структурний підхід:* РС розглядаються як впорядкованості складових, що виконують відповідні функції та між якими існують певні відношення й формуються відповідні пропорції; встановлюється рівень збалансованості, пропорційності розвитку основних складових РС, виявляються проблеми, пов'язані із структурою, а також їх інтенсивність; розробляються параметри оптимальної структури, оцінюється відповідність даним параметрам, визначаються шляхи оптимі-

зації структури; *функціональний підхід*: досліджується характер і результати реальної дії РС та всіх їх складових, виявляються особливості взаємовідносин між ними, визначається характер і тенденції загального ходу процесів, закони і закономірності функціонування й розвитку; *генетичний підхід*: вивчення РС здійснюється з позицій виникнення, формування, зміни та розвитку, взаємопов'язаності динаміки різних їх складових; *відтворювальний підхід*: РС, різні їх аспекти, явища і процеси розглядаються з точки зору забезпечення відтворення. Виділяються відтворювальні цикли. Встановлюється відповідність між інтересами і можливостями кожного відтворювального циклу. Якщо між ними немає достатньої відповідності, то виникають протиріччя, що переростають в складні регіональні проблеми;

- підходи, що визначають загальні методологічні засади обґрунтування механізмів забезпечення сталого розвитку економіки регіонів: *дескриптивний підхід*: здійснюється максимально можливий і доцільний, об'єктивний, точний, достовірний, обґрунтований опис РС, основних їх аспектів, явищ і процесів, а також проявів і тенденцій; *нормативний (індикативний) підхід*: висувуються рекомендації про те, якими повинні бути основні регіональні явища і процеси, розробляються конкретні їх параметри, а також визначається рівень відповідності реального стану нормативному (індикативному); *рейтинговий підхід*: регіональна політика повинна враховувати вагомість, масштабність і переваги окремих регіонів, їх аспектів, явищ і процесів в сукупності, тобто ґрунтуватися на рейтинговій інформації щодо РС, окремих їх аспектів, явищ і процесів; *прогнозний підхід*: встановлюються можливі тенденції та параметри розвитку, ймовірність виникнення різного роду відхилень від норм, диспропорцій, структурних деформацій, несприятливих і ризикових ситуацій, їх інтенсивності та динаміки, а також факторів, що на них впливають, можливостей попередження та нейтралізації.

Для обґрунтування механізмів стабільного розвитку регіонів необхідно використовувати три основні групи **методів** — методи аналізу, прогнозування, індикативного планування та програмування. Їх використання дозволять об'єктивно, точно та достовірно оцінити регіональну ситуацію, виявити фактори та тенденції її розвитку, розробити заходи досягнення бажаних результатів. Основними є методи аналізу. Вони включають методи *аналізу* регіональних відмінностей, зокрема, одновимірного та багатовимірного регіонального аналізу, в т. ч., оцінки статичних властивостей, багатовимірної комплексної оцінки, факторного та кластерного аналізу, досягнутого рівня розвитку (R-аналіз), методи аналізу галузевої структури, структурних змін та трансформаційних процесів, міжгалузевих зв'язків, розміщення, міжрегіонального міжгалузевого балансу, регіональних соціальних рахунків. Найбільш потужну групу даних методів складають методи аналізу регіональних відмінностей. Вони призначені для багатогранної, комплексної системної оцінки, діагностики та контролю регіональної ситуації, зокрема, визначення стану регіональних об'єктів, окремих аспектів, явищ і процесів та їх відповідності цільовим параметрам і потенційним можливостям, вияв-

лення тенденцій, локальних і закономірних змін та їх інтенсивності, впливу факторів на ці зміни; виявлення та ідентифікація різного роду відхилень від норм, диспропорцій, структурних деформацій, можливостей виникнення несприятливих і ризикових ситуацій, їх інтенсивності та динаміки, а також факторів, що на них впливають; виявлення потенційних можливостей зміни та розвитку регіональних об'єктів, окремих їх аспектів, явищ і процесів, попередження та нейтралізація відхилень від норм, диспропорцій, структурних деформацій, несприятливих і ризикових ситуацій, виявлення кола регульованих факторів, шляхів і засобів їх реалізації; контролю за виконанням прийнятих управлінських рішень, ефективністю використання ресурсів та дотриманням соціальних норм і стандартів.

Література

1. Герасимчук З. В., Вахович І. М., Камінська І. М. Фінансова політика сталого розвитку регіону / ЛТУ. — Луцьк: Надстир'я, 2006. — 218 с.
2. Вахович І. М. Фінансова політика сталого розвитку регіону: методологія формування та механізми реалізації: монографія / ЛТУ. — Луцьк: Надстир'я, 2007. — 496 с.
3. Герасимчук З. В., Вахович І. М., Каменська І. М. Управління фінансовими ресурсами регіону: Монографія. — Луцьк: Надстир'я, 2005. — 176 с.
4. Гладкий Ю. Н., Чистобаев А. И. Основы региональной политики: Учебник. — СПб.: Издательство Михайлова В. А. 1998. — 659 с.
5. Герасимчук З. В. Регіональна політика сталого розвитку: методологія формування, механізми реалізації: Монографія. — Луцьк: Надстир'я, 2001. — 528 с.
6. Долішній М. І. Регіональна політика на рубежі ХХ–ХХІ століть: нові пріоритети. — К.: Наукова думка, 2006. — 511 с.